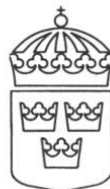


Riksdagens protokoll

1993/94:66

Fredagen den 25 februari

Kl. 11.00 – 11.02



Protokoll
1993/94:66

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 18 februari.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositionerna
1993/94:144 till bostadsutskottet
1993/94:172 till socialförsäkringsutskottet

3 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositionerna
1993/94:123 Skuldsaneringslag
1993/94:138 Kommerskollegium m.m.
1993/94:141 Beredskapslagring av olja för krigssituationer
1993/94:143 Brottsoffren i blickpunkten – en brottsofferfond och andra åtgärder för att stärka brottsoffrens ställning
1993/94:147 Jämställdhetspolitiken: Delad makt – delat ansvar
1993/94:148 Vårdnadsbidrag
1993/94:157 Stöd till ekologisk odling och trädgårdsnäringen, m.m.
1993/94:158 Vissa fiskeripolitiska frågor
1993/94:160 Ny myndighetsorganisation på radio- och TV-området
1993/94:161 Marknadskontroll för produktsäkerhet, m.m.
1993/94:163 Riktlinjer för en fortsatt kretsloppsanpassning av samhället – åtgärder för att minska riskerna med kemikaliehanteringen
1993/94:166 Avreglering av järnvägstrafiken och riktlinjer m.m. för SJ:s verksamhet under åren 1994-1996
1993/94:168 Ökad tillsyn av den yrkesmässiga trafiken
1993/94:173 Bostadstillägg till pensionärer

Motionerna

med anledning av prop. 1993/94:136 Riktlinjer för ett nytt tillståndssystem
för import, export, tillverkning och partihandel med alkoholdrycker

1993/94:So40 av Wiggo Komstedt (m)

1993/94:So41 av Knut Billing och Inger René (m)

1993/94:So42 av Anita Johansson m.fl. (s)

1993/94:So43 av Berndt Ekholm m.fl. (s)

1993/94:So44 av Karin Israelsson m.fl. (c,s,fp,kds,v)

Finansutskottets betänkande

1993/94:FiU10 Den ekonomiska politiken och budgetregleringen m.m.

Skatteutskottets betänkande

1993/94:SkU24 Tullpreferenser för Albanien

Lagutskottets betänkande

1993/94:LU18 Anslag till Kronofogdemyndigheterna

Utrikesutskottets betänkanden

1993/94:UU11 Svenska företags verksamhet i Sydafrika

1993/94:UU13 Tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1993/94

Försvarsutskottets betänkanden

1993/94:FöU6 Strålskydd

1993/94:FöU7 Tilläggsbudget inom Försvarsdepartementets område

Socialutskottets betänkanden

1993/94:SoU15 Vissa ändringar i läkemedelslagen

1993/94:SoU16 Ansökningsförfarandet enligt lagen (1988:870) om vård av
missbrukare i vissa fall

1993/94:SoU17 Vissa ändringar i tobakslagen

1993/94:SoU18 Sekretess m.m. hos Barnombudsmannen

1993/94:SoU19 Kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård
m.m.

Kulturutskottets betänkanden

1993/94:KrU10 Tilläggsbudget inom Kulturdepartementets område

1993/94:KrU12 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.

1993/94:KrU14 Stöd till trossamfund m.m.

1993/94:KrU15 Lotterinämnden

1993/94:KrU16 Utveckling av ideell verksamhet

1993/94:KrU17 Internationellt samarbete m.m.

Näringsutskottets betänkande

1993/94:NU13 Tilläggsbudget inom Utrikes- och Näringsdepartementens
områden

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1993/94:AU21 Åtgärder för att skapa sysselsättning åt arbetslösa

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 24 februari

1993/94:98 av *Bo Holmberg* (s) till civilministern om den kommunala demokratin:

I ABC-Nytt den 10 februari återgavs en märklig händelse från Huddinge kommun. En rektor hade enligt egen kommentar omplacerats på grund av att hon kritiserat ett kommunbeslut. Av reportaget framgick dessutom att personalchefen i kommunen sade att rektorn inte borde ställt upp och yttrat sig i TV.

Lärarnas tidning har ställt frågor om kommunanställdas (lärare, förskollärare, rektor, barnomsorgschef m.fl.) rätt att kritisera kommunala beslut. Flera ledande borgerliga kommunalpolitiker tyckte det var fel och olämpligt att kritisera kommunala beslut. Några kommunalråd ansåg att personalen bara får framföra kritik "privat" och inte "i tjänsten".

Motsvarande händelser har redovisats från andra kommuner, bl.a. från Linköping och kommundelen Gottsunda i Uppsala. Fackliga företrädare har också berättat om övertramp i den kommunala demokratin och att personalen inte längre vågar uttala sig kritiskt mot nedskärningar eller organisationsförändringar.

I Dagens Nyheter (den 2 februari 1994) skriver kommunalrättsjuristen Anders Svensson att det nu blir allt fler JO-fall om att kommuner åsidosätter grundlagens yttrandefrihet och demokratins spelregler.

Sammantaget tonar här fram en illavarslande bild om tillståndet i den kommunala demokratin. Det gäller därför att förhindra en situation där den kommunala demokratin förlorar i öppenhet, insyn och medborgarnas förtroende.

Det verkar som om den nyliberala tidsandan – med konkurrens och köpsälj-system – lett till att kommunalpolitiker börjar se kommunerna som företag. Man verkar frånga folkstyrets spelregler. Detta är en allvarlig tendens som med kraft måste motarbetas.

Vad tänker statsrådet vidta för åtgärder i syfte att förbättra öppenhet, insyn och medborgarförtroende i kommunerna?

1993/94:99 av *Claus Zaar* (nyd) till kulturministern om flyktingpolitiken:

Den svenska flyktingpolitiken utsätts nu för ett starkt tryck. Reglerna räcker inte långt för att effektivt stoppa en oönskad utveckling. De ger inget skydd för Sverige. Den svenska flyktingpolitiken överutnyttjas alltjämt. Det krävs snabba förändringar om inte systemet skall braka ihop. Fel signaler går ut till omvärlden.

Med anledning härav vill jag ta upp några angelägna frågor med invandrarministern.

Under en tid har nya mönster i flyktingarnas beteende växt fram. De eko-

nomiska incitamenten som den svenska flyktingpolitiken skapat förutsättningar för blir alltmer frestande för allt fler personer. Sverige har blivit ett populärt land att fly till. Det påstådda flyktingskapet kan bli lönande.

Vi har akuta flyktingproblem som måste lösas genom att klara och entydiga besked ges till flyktingarna och flyktingsmugglarna.

I Ryssland kan det finnas upp till en halv miljon flyktingar som väntar på att ta sig vidare till bl.a. Sverige. All information pekar på att människosmugglingen till Sverige kommer att expandera kraftigt inom de närmaste månaderna. De hittills omkring 800 insmugglade flyktingarna kommer att följas av fler om vi inte ger klara besked till myndigheterna i öststaterna. Regeringen måste ta ett samlat grepp över alla politiska frågor inräknat flyktingpolitiken och presentera ett förhandlingspaket där såväl utvecklingsavtal som utlämningsavtal finns med. Ett krav som Sverige skall driva är att berörda länder skall underteckna den internationella flyktingkonventionen. En tuff och klar attitydförändring måste genomföras för att stoppa människosmugglingen. Våra krav måste uppfyllas och kopplas till ekonomiska överenskommelser.

En mängd människor smugglas nu mot betalning. Flyktingar från Iran, Irak och Afghanistan kan lätt passera den svårövervakade gränsen i bergstrakterna och nå Ryssland.

Flyktingarna har sedan möjlighet att ta sig till Finland, men gör det ej. De föredrar i stället att på ett eller annat sätt komma till Sverige. Finland har med sin fasta flyktingpolitik lämnat de rätta signalerna till människosmugglarna. När tänker invandrarministern ge människosmugglarna signaler om att Sverige inte tolererar denna handel med människoliv?

I berättelser kan man läsa att flykten till Sverige kostar flyktingarnas familjer och släkt stora pengar. En iransk familj som smugglats över till Gotland uppgav att de betalat 250 000 kr för att komma till Sverige. Sedan får de ekonomiska bidrag här och kan betala tillbaka de pengar som de lånat. Den svenska socialhjälpen riskerar alltså att indirekt betala ut pengar till smarta kriminella människosmugglare.

* När tänker invandrarministern ingripa mot dessa missförhållanden?

Uppgifter om att Sverige hyser ett stort antal illegala flyktingar är upprörande. Mer än hälften av dem som söker asyl gör det inne i landet och inte vid den naturliga inreseplatsen och dess passkontroll.

* Vad avser ministern att göra åt detta?

Jag vill också uppmärksamma den stadiga ström av charterbussar från Kroatien som kommer med asylsökande bosnier som har kroatiska pass. I januari kom över 300 asylsökande med bussar till Malmö, vilket är den högsta noteringen sedan juni 1993.

* Vilka regeländringar kommer ministern att vidta för att stoppa denna chartertrafik?

1993/94:100 av Axel Andersson (s) till näringsministern om privatiseringen av SEMKO AB:

majoritetsägda företag placerades SEMKO AB, det nationella kontrollorga-
net för elprodukter.

1977 utsågs SEMKO till riksprovplats och svenska staten gick in som ma-
joritetsägare med 51 % av aktierna.

För en tid sedan kunde man i svensk och utländsk press se hur ägarna av
SEMKO – förutom svenska staten, Svenska Elverksföreningen och Brand-
försvarsföreningen – bjöd ut företaget till försäljning.

Det är många frågor som inställer sig inför regeringens planerade och nära
förestående avyttring av SEMKO:

Vilka är regeringens motiv för försäljningen? Hur skall de nationellt högt
ställda kraven på svenska elprodukter kunna garanteras med enbart privata
svenska eller utländska ägare? Hur skall objektivitet och opartiskhet kunna
garanteras med ett av kommersiella intressen ägt SEMKO, troligen starkt
involverade i elbranschen? Hur kommer det att gå med elsäkerheten och
konsumentskyddet?

5 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställdes

den 24 februari

1993/94:372 av *Harry Staaf* (kds) till statsrådet Bo Lundgren om skattefrihe-
ten vid bär- och svampplockning:

Våren 1981 lagfästes principen om att intäkter av försäljning av vilt väx-
ande bär och svamp inte blir skattepliktiga om de understiger 5 000 kr under
ett år. De nya skattebestämmelserna gav hela näringen en stimulans. I sam-
band med skattereformen fastslogs än en gång skattefrihetsprincipen för bär-
och svampplockning upp till 5 000 kr. Prisutvecklingen sedan beloppsnivån
5 000 kr fastställdes första gången motiverar att gränsen för skattefrihet höjs
till 10 000 kr per år.

De totala samhällsekonomiska effekterna av detta förslag skulle vara posi-
tiva. Det nästintill försumbara skattebortfall förslaget kan leda till kompen-
seras mer än väl av de arbetsgivaravgifter och inkomstskatter som tillkom-
mer vid den ökande sysselsättningsgraden i tillvaratagande- och förädlingsle-
det.

Är skatteministern beredd att verka för att gränsen för skattefrihet vid
bär- och svampplockning nu inflationsuppräknas i förhållande till 1981?

1993/94:373 av *Ulrica Messing* (s) till civilministern om stöd till arbetslösa
ungdomar:

I dagens lågkonjunktur far många barn och ungdomar illa. Föräldrarnas
oro över arbete och ekonomi går ofta ut över barnen. Det minskade statsbi-
draget till kommunerna har försämrat skolans verksamhet på många sätt.
Delar av fritidsverksamheten har minskat, och fritidsgårdar har lagts ned.

På grund av den höga arbetslösheten har allt för många unga en misstro till sina möjligheter att få ett riktigt arbete och att kunna flytta hemifrån. Det är viktigt att ha makt över sin egen vardag, kunna påverka sitt liv och sina möjligheter, vilket också utgör grunden för att må bra. Det är oroväckande att dagens unga människor inte tror på framtiden i samma utsträckning som generationen före dem.

Hur avser ungdomsministern hjälpa en ny framtidstro på vägen och stödja de unga?

1993/94:374 av *Inger Hestvik* (s) till statsrådet Bo Lundgren om återbetalning av skatt på villaolja:

I en frågedebatt den 15 februari meddelade skatteministern att en proposition kommer med förslag om att låta villaägare och andra använda ofärgad olja för uppvärmning och efter ansökan få dieselskatten återbetald på samma sätt som för förbrukning av ofärgad olja i skogsmaskiner o.d. Det särskilda skattekontoret i Ludvika som skall hantera dessa utbetalningar vill ha möjlighet att kontrollera att ansökningarna stämmer överens med verkligheten, nämligen att det är den ofärgade oljan som används och inte den gröna. När det gäller skogsmaskinerna finns formellt denna kontrollmöjlighet. När det gäller villorna finns den inte. Inte heller finns i något av fallen de ekonomiska möjligheterna för denna kontroll.

Min fråga till statsrådet är:

Kommer skattemyndigheten att för återbetalning av diesellojeskatt få en formell och ekonomisk möjlighet till kontroll av ansökningarnas riktighet?

1993/94:375 av *Kristina Svensson* (s) till civilministern om folkbokföring av biståndsarbetare:

Enligt folkbokföringslagen från den 1 juli 1991 räknas biståndsarbetare/missionärer som utflyttade från Sverige i och med utresan. Detta gäller volontärer och biståndsarbetare inom enskilda organisationer. UD- och SIDA-personal är däremot folkbokförda i Sverige under sin utlandstid. Olika bösättningsbegrepp gäller alltså i olika sammanhang. Den enskilde biståndsarbetaren som registrerats som utflyttad drabbas av flera negativa konsekvenser på grund av att han eller hon inte är folkbokförd i Sverige. Det vore önskvärt med en enhetlig och konsekvent lagstiftning på området så att även biståndsarbetare som arbetar för enskilda organisationer är folkbokförda i Sverige.

Kommer civilministern att ta något initiativ för att biståndsarbetare/missionärer skall kunna vara folkbokförda i Sverige under sin utlandstid och därmed likställas med UD- och SIDA-personal?

1993/94:376 av *Berith Eriksson* (v) till kulturministern om informationen till Invandrarverket:

Riksdagen beslutade i höstas om en särskild kvot för skyddsbehövande från f.d. Jugoslavien. I beslutet ingick bl.a. att en vidare grupp av anhöriga

än vad som annars är aktuell skulle komma i fråga för överföring till Sverige. Nu rapporteras från Invandrarverket att hälften av ca 12 000 inkomna ansökningar avgjorts. Av dessa har endast omkring 20 % bifallits eftersom det i de övriga ärendena gällt andra anhöriga än kärnfamiljen. Den 10 februari i år har regeringen tagit ett beslut om inriktningen av den särskilda kvoten utifrån riksdagens beslut. Man ställer sig frågan om Invandrarverket nu på nytt skall pröva de 5 000 avslagsbesluten efter de kriterier som anges i riksdagens beslut och regeringsbeslutet.

Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att Invandrarverket i framtiden snabbare än i detta fall skall få kännedom om riksdagsbeslut som har betydelse för verkets arbete?

den 25 februari

1993/94:377 av *Bertil Måbrink* (v) till statsrådet Alf Svensson om Indonesien och de mänskliga rättigheterna:

Återigen har människorättsaktivister ådömts stränga straff i militärdiktaturens Indonesien. Nuku Sulaeman, ordförande i människorättsorganisationen Yayasan Pijar, dömdes den 24 februari till fyra års fängelse sedan han hållit president Suharto ansvarig för en rad grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna, bl.a. massakern på civila demonstranter i Östtimor 1991. Sulaeman, som anklagades för att ha förolämpat president Suharto, fick under rättegången varken kalla in vittnen eller hålla någon försvarsplädning.

Rättegången utgör kulmen på en oroväckande upptrappning av attackerna på oppositionella under de senaste månaderna, med bl.a. arresteringar av studenter och fackföreningsledare. Den hårda domen mot Nuku Sulaeman är en kärv påminnelse om den allvarliga situationen vad avser de mänskliga rättigheterna i Indonesien och de svåra förhållanden som den indonesiska demokratiörelsen tvingas verka under.

Mot denna bakgrund vill jag fråga biståndsministern och ministern för mänskliga rättigheter Alf Svensson:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta inom bistånds- och mänskliga rättighetsområdet för att stödja de krafter som försvarar mänskliga rättigheter i Indonesien?

1993/94:378 av *Magnus Persson* (s) till kommunikationsministern om telefonabonnemang:

Telia nekar var tredje privatperson som vill öppna ett nytt telefonabonnemang. Orsaken är att de tjänar för litet pengar för att själva teckna ett eget abonnemang. Telia tar numera en kreditupplysning av alla som behöver ett telefonabonnemang. De som enligt 1992 års deklaration har inkomster som understiger 50 000 kr anses inte tillräckligt kreditvärda. Det spelar ingen roll om den som vill teckna ett abonnemang är en skötsam person utan betalningsanmärkelser eller tjänat mer pengar under 1993. Telia kräver att de som inte uppfyller kriterierna antingen skaffar en borgensman eller deponerar 3 000 kr som den sökande får tillbaka först efter ett år. Arbetslösa som blivit

uttaxerade och behöver telefon för att söka jobb är en grupp som drabbas av Telias nya regler. En annan utsatt grupp är studerande som vid en kontroll av föregående års deklaration kan ha svårt att uppfylla Telias kriterier. Bolagiseringen av Telia AB innebär en byråkratisering och uppradande av vissa nya bestämmelser som indirekt motverkar Telia AB. I dessa tider med en alldeles för hög ungdomsarbetslöshet borde samhället göra allt för att underlätta för ungdomarna att kunna skaffa sig jobb.

Är kommunikationsministern beredd att ta initiativ för att nuvarande hårda regler och bestämmelser uppmjukas i syfte att underlätta tecknande av telefonabonnemang?

1993/94:379 av *Bengt Lindqvist* (s) till kulturministern om avvisning av personer med svåra funktionshinder:

Det förekommer då och då att det fattas beslut om att avvisa asylsökande med svåra funktionshinder. I en del fall kan därvid en svår situation uppstå, därför att den avvisade på grund av sitt funktionshinder saknar förutsättningar att klara sig själv och därför att familj och släktingar flytt från hemorten. I sådana fall bör enligt min mening motsvarande praxis tillämpas, som gäller för barn dvs., att man inte verkställer avvisningen, om det inte finns någon tillfredsställande personlig anknytning. Såvitt jag förstår finns i dag inga riktlinjer för fall av det här slaget, vilket skapar osäkerhet och ångest hos de berörda.

Vilken praxis bör enligt statsrådet Friggebo gälla vid avvisningen av personer med svåra funktionshinder?

1993/94:380 av *Kristina Svensson* (s) till statsrådet Alf Svensson om biståndsförvaltningen:

En statlig utredning har lämnat förslag om hur den statliga administrationen av det internationella utvecklingssamarbetet kan rationaliseras och effektiviseras. Utredningens förslag är mycket långtgående. Bl.a. föreslås att verksamheten på myndighetsnivå koncentreras till två organ. Det ena skall ansvara för det långsiktiga fattigdomsinriktade utvecklingssamarbetet. Det andra skall ansvara för insatser inom näringslivs- och infrastrukturuområdena. Detta innebär att nuvarande myndigheter, SIDA, SWEDECORP, BITS och SAREK, omorganiseras. En ny myndighet SFID övertar enligt förslaget de uppgifter som i dag handhas av BITS, SWEDECORP och SIDA:s infrastrukturbyrå. I ett nytt SIDA skall ingå de insatser som SAREK svarar för på forskningsområdet. Enligt utredaren kan flertalet av de förslag som presenteras i utredningen genomföras av regeringen utan riksdagens hörande.

Kommer biståndsministern att under våren lägga förslag till riksdagen om ny organisation av biståndsförvaltningen eller kommer detta att genomföras utan riksdagens hörande?

1993/94:381 av *Ingela Mårtensson* (fp) till kulturministern om separation av fäder och barn till följd av utvisning:

Prot. 1993/94:66
25 februari 1994

Regeringen har betonat pappornas roll i umgänget med barnen. I dag avvisas blivande fäder från Sverige. Det innebär att barnen över huvud taget mister möjligheten att leva tillsammans med sina fäder m.m. vilket är i strid med internationella konventioner och svensk lagstiftning.

Vad avser invandrarministern att göra för att män som har barn i Sverige eller väntar barn inte separeras från barnen genom avvisning?

1993/94:382 av *Harry Staaf* (kds) till statsrådet Bo Lundgren om reglerna om bosättning i folkbokföringslagen:

Enligt 7 § folkbokföringslagen skall en person folkbokföras på den fastighet där han anses bosatt, dvs. där han regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. För att personen regelmässigt skall anses tillbringa sin dygnsvila på en fastighet krävs att han under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan minst en gång i veckan på fastigheten eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden.

Undantag görs dock i lagen för uppdrag som riksdagsledamot: En vistelse anses inte leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av uppdrag som riksdagsledamot (10 § FOL).

Skattemyndigheten har i några uppmärksammade fall bedömt att 10 § FOL inte är tillämplig. Skälen anses vara att riksdagsledamoten inte enbart vistas i Stockholm på grund av sitt uppdrag i riksdagen utan på grund av familjeskäl.

Är skatteministern beredd att vidta ändringar som tydliggör folkbokföringslagen för att undanröja tvister?

6 § Kammaren åtskildes kl. 11.02.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Fredagen den 25 februari

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Bordläggning	1
4 § Anmälan om interpellationer	
1993/94:98 av Bo Holmberg (s) om den kommunala demokratin	3
1993/94:99 av Claus Zaar (nyd) om flyktingpolitiken	3
1993/94:100 av Axel Andersson (s) om privatiseringen av SEMKO AB	4
5 § Anmälan om frågor	
1993/94:372 av Harry Staaf (kds) om skattefriheten vid bär- och svampplockning	5
1993/94:373 av Ulrica Messing (s) om stöd till arbetslösa ungdomar	5
1993/94:374 av Inger Hestvik (s) om återbetalning av skatt på villaolja	6
1993/94:375 av Kristina Svensson (s) om folkbokföring av biståndsarbetare	6
1993/94:376 av Berith Eriksson (v) om informationen till Invandrarverket	6
1993/94:377 av Bertil Måbrink (v) om Indonesien och de mänskliga rättigheterna	7
1993/94:378 av Magnus Persson (s) om telefonabonnemang. .	7
1993/94:379 av Bengt Lindqvist (s) om avvisning av personer med svåra funktionshinder	8
1993/94:380 av Kristina Svensson (s) om biståndsförvaltningen	8
1993/94:381 av Ingela Mårtensson (fp) om separation av fäder och barn till följd av utvisning	9
1993/94:382 av Harry Staaf (kds) om reglerna om bosättning i folkbokföringslagen	9

